

Opracowanie w ramach projektu „System oddziaływań profilaktycznych w Polsce – stan i rekomendacje dla zwiększenia skuteczności i efektywności planowania i realizowania działań profilaktycznych w mikro i makro skali”

Antoni J. Jeżowski

Finansowanie przeciwdziałania i ograniczania skutków patologii

Środki publiczne przeznaczane wprost na finansowanie przeciwdziałania i ograniczania skutków patologii w Polsce rejestrowane są w dziale 854 klasyfikacji budżetowej, w rozdziale 85418. Analiza danych zawartych w bazach danych opublikowanych na stronach Ministerstwa Finansów to ogromny materiał, choć tak naprawdę może być w przetworzonej postaci wykorzystany zaledwie do pokazania zaledwie niektórych zjawisk. W latach 2006-2016 w ramach rozdziału 85418 polskie samorzady wszystkich poziomów wydatkowały 17 876 747 zł. Jak za 11 lat budżetowych kwota to znikoma zważywszy, że tylko w 2016 roku polskie samorzady wydały łącznie 219 292 mln zł. W wydatkach partycypowało jedynie 58 jednostek samorządowych, co znowu stanowi ca 2% wszystkich.

Gminy miejskie wydatkowały łącznie 2 388 594 zł.

Gminy miejskie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Brodnica	19	34	15		21	26	46	45	31	18	
	973	419	043	9 453	882	915	378	372	951	908	600
Dzierżonów	51	51	69			147	351				
	700	957	987	0	0	358	963	0	0	0	0
Garwolin	7 000	5 000	5 000	5 000	5 000	0	0	0	0	0	0
Kostrzyn nad Odrą			11								
	0	0	344	9 514	8 664	7 024	4 597	4 147	9 053	8 400	3 258
Kraśnik		40									
	0	000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mielec	77	83	85	94	95	95	101	162	179	197	90
	500	500	000	000	000	000	500	000	000	000	000
Mrągowo	3 994	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nowa Ruda											48
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	240

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzety-jednostek-samorzadu-terytorialnego/sprawozdania-budzetowe>

Z zestawienia danych wynika, że największe środki z grupy miast wydatkowały Mielec (1 259 500 zł) oraz Dzierżoniów (672 965 zł), przy czym Mielec czynił to najbardziej systematycznie. Równie systematycznie, choć w łącznej kwocie na poziomie 270 tys. zł czyniła to także Brodnica. Inne miasta (Nowa Ruda, Kraśnik, Mrągowo) czyniły to incydentalnie, ale na podkreślenie zasługuje sam fakt dostrzeżenia problemu i może nie szokującego, ale przecież choć symbolicznego finansowania.

Gminy miejsko-wiejskie na finansowanie zadania przeznaczyły łącznie 9 256 142 zł.

Gminy miejsko-wiejskie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Czechowice-Dziedzice	79 000	74 000	76 500	76 500	81 500	81 500	81 500	0	0	0	0
Goleniów	664 538	420 612	439 534	587 607	1 232 781	603 166	591 481	588 551	656 705	496 638	237 000
Jaworzyna Śląska	0	0	0	0	0	0	0	3 000	3 000	000	0
Kęty	0	0	0	0	0	0	453	263	949	0	0
Krzyż Wielkopolski	33 287	30 304	21 453	35 112	50 432	53 938	46 784	51 758	58 330	63 752	53 760
Mirosławiec	0	0	0	0	759	0	0	0	0	0	0
Olecko	0	0	0	000	0	0	0	0	0	0	0
Ożarów Mazowiecki	0	0	0	0	0	0	000	0	0	0	0
Pasym	0	5 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pułtusk	0	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Radzymin	0	0	0	000	0	0	0	0	0	0	0
Strzelin	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szamocin	54 630	66 924	55 492	70 679	79 190	72 038	78 431	94 920	87 671	85 339	91 216
Tłuszcz	28 232	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuchola	0	0	7 000	3 797	0	0	0	0	0	0	0
Wołomin	0	0	0	0	0	0	0	58 428	45 855	39 950	52 999
Ząbkowice Śląskie	0	0	103 404	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzety-jednostek-samorzadu-terytorialnego/sprawozdania-budzetowe>

Wśród gmin miejsko-wiejskich największy wysiłek finansowania zadania poniosły: Goleniów (6 518 613 zł), Szamocin (836 530 zł) i Krzyż Wielkopolski (498 910 zł) oraz Czechowice-Dziedzice (550 500 zł). Jednak trzy pierwsze gminy czyniły to najbardziej systematycznie i w każdym roku. Porównując kwoty trudno oprzeć się wrażeniu, że w jednych środowiskach problem bywa zapewne zdiagnozowany i odpowiednio „doceniony” w każdorocznym budżecie, w innych zagadnienie pojawia się incydentalnie, a w jeszcze innych nie istnieje. Bez wątpienia gmina miejsko-wiejska to dwie społeczności: miasta i okolicznych wiosek. Ale kreowanie zbyt daleko idących wniosków wymagałoby pozyskania dodatkowych informacji i skonfrontowania ich z prezentowanymi danymi finansowymi.

Gminy wiejskie dość skromnie reprezentowane są wśród danych Ministerstwa Finansów i wydatkowały na przeciwdziałanie i ograniczanie skutków patologii zaledwie 1 408 803 zł.

Gminy wiejskie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	47										
Chełmiec	278	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iwanowice	0	0	1 999	0	0	0	0	0	0	0	0
Kamieniec Ząbkowicki	0	0	0	0	0	4 000	8 000	3 998	0	0	0
Krasnosielc	0	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
Krzemieniewo	0	0	0	505	0	0	0	0	0	0	0
			23								
Lubiszyn	0	0	598	0	8 491	0	0	0	0	0	0
Miasteczko Krajeńskie	55 044	25 596	45 647	0	0	0	0	0	0	0	0
						11	344	91	68	69	60
Nagłowice	0	0	0	0	0	551	813	580	875	946	703
Płużnica	0	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0
				48	49						
Porąbka	0	0	0	988	650	0	0	0	0	0	0
Przytoczna	0	0	0	0	0	0	4 862	0	0	0	0
	65	75	93	63	63	39					
Wapno	448	482	395	248	476	774	0	0	0	0	0
Wielgie	0	0	0	0	0	1 854	7 146	400	2 762	2 223	1 871
								10			
Żary	0	0	0	0	0	0	0	000	0	5 000	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzety-jednostek-samorządu-terytorialnego/sprawozdania-budżetowe>

Trudno przyjąć, że problemy związane z patologicznymi zachowaniami dotyczą tylko 14 gmin (wiejskich) w Polsce, ale tylko taka ilość przeznaczyła w swoich budżetach środki. Najbardziej inwestowały w rozwiązywanie różnych problemów gminy: Nagłowice w latach 2011-2016 kwotą 647 468 zł i Wapno w okresie wcześniejszym 2006-2011 kwotą 400 823 zł. Obie gminy w ramach tego rozdziału w badanym okresie wydatkowały ponad 74% wszystkich nakładów wśród gmin wiejskich.

W sumie więc w gminach w okresie 11 analizowanych lat wydatkowano ponad 13 mln zł. Nie jest to wartość porażająca, niemniej wskazująca, że są lokalne samorządy w Polsce, które widzą potrzebę przeciwdziałania problemom społecznym już na poziomie edukacji szkolnej.

Miasta na prawach powiatu funkcjonują w przestrzeni samorządowej w dwóch wymiarach – jako gminy i jako powiaty. Stanowią więc pomost między problemami jednych i drugich samorządów. Skupiają spory odsetek mieszkańców Polski i spore problemy społeczne wynikające z tego faktu, jednak na omawiany problem wydały prawie 3,5 mln zł.

Miasta na prawach powiatu	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
				15							
Elbląg	0	0	0	000	0	0	0	0	0	0	0
Gorzów Wielkopolski	6 259	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	483	319	513	527	298	388	442	392			
Grudziądz	963	427	420	090	493	608	406	957	0	0	0
	50	25									
Kielce	887	470	0	0	0	0	0	0	0	0	0
							30				
Kraków	0	0	0	0	0	0	000	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzety-jednostek-samorządu-terytorialnego/sprawozdania-budżetowe>

Wśród tych miast najbardziej znaczące nakłady w łącznej kwocie 3 366 364 zł poniósł w latach 2006-2013 Grudziądz (aż 93% analizowanej kwoty ogółem). Pozostałe miasta miały w wydatkach tego rozdziału udział raczej symboliczny. W zestawieniu tym nie widać miast, które zapewne w nie mniejszym stopniu parają się problemami patologii społecznej.

Ostatnią grupę samorządów stanowią **powiaty ziemskie**, które w analizowanym okresie wydatkowały na przeciwdziałanie i ograniczanie skutków patologii kwotę 1 054 150 zł.

Powiat ziemski	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
chojnicki	0	8 390	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	18	22	20	20	20						
goleniowski	000	000	000	000	000	0	0	0	0	0	0
kłodzki	9 915	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	23	13									
łęczyński	969	241	0	0	0	0	0	0	0	0	0
międzychodzki	0	0	0	0	0	0	0	500	0	0	0
		20									
piaseczyński	0	040	4 750	0	0	0	0	0	5 350	0	0
	65	69									
polkowicki	000	000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
sieradzki	4 975	4 995	9 981	9 990	0	0	0	0	0	0	0
szamotulski	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	723											
	11	11	10	11	10							
śremski	966	998	757	843	139	499		492	500	500	500	
	58	81	62	67	84	28						30 12
świebodziński	506	678	277	456	711	944	5 478	4 865	6 536	194	625	
	56	102										
wałbrzyski	873	512	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
wejherowski	0	0	0	2 000	3 100	3 800	3 000	3 000	3 000	2 500	0	
włoszczowski	2 996	3 500	2 627	1 939	0	0	0	0	0	0	0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzety-jednostek-samorzadu-terytorialnego/sprawozdania-budzetowe>

Na tle innych powiatów najbardziej znaczącą kwotą (443 270 zł) oraz najbardziej systematycznym finansowaniem imponuje powiat świebodziński.

Reasumując – wśród jednostek samorządowych, które przeznaczyły w ostatniej dekadzie kwotę ponad 400 tys. zł znalazły się:

	jst	kwota
Goleniów (m-w)		6 518 613
Grudziądz (m-p)		3 366 364
Mielec (m)		1 259 500
Szamocin (m-w)		836 530
Dzierżoniów (m)		672 965
Nagłowice (w)		647 468
Czechowice-Dziedzice (m-w)		550 500
Krzyż Wielkopolski (m-w)		498 910
Powiat świebodziński		443 270
Wapno (w)		400 823

Aby móc porównywać te dane trzeba byłoby uwzględnić dziesiątki innych informacji z tych jednostek samorządowych: liczebność mieszkańców, liczbę uczniów, skalę zjawisk patologicznych w jednostce, przestępczość wśród dzieci i młodzieży i wiele innych, i to nie w wymiarze wartości bezwzględnych, lecz raczej w formie wskaźników np. na jeden tysiąc mieszkańców lub na 1000 uczniów. Niniejsze opracowanie ma służyć umożliwieniu sporządzenia wspomnianych analiz, zestawień i porównań.